

Co víme o titanech?

AMAZONSKÝ BROUČÍ OBR

Titan obrovský (*Titanus giganteus*) patří mezi největší žijící brouky světa. Jeho domovem jsou tropické deštné pralesy Jižní Ameriky. Na to, kolik pobral slávy, však zůstává jeho život stále zahalen tajemstvím.

text a snímky **JIŘÍ HODEČEK**

VRAŤME SE trochu do historie. Brouka popsal už v roce 1771 Carl Linné, a to podle kresby. Už to je samo o sobě poměrně bizarní. „Titána“ krom autora kresby nikdo neviděl (není o tom doložitelná zmínka) až do roku 1910, což bylo téměř o 140 let později. Dále už pokračuje známý příběh o německém lovcí orchidejí Wörnerovi, který „objeviv zbytky jednoho exempláře v žaludku ryby a zjistiv, že si za prodej několika dalších brouků může koupit dům, vypravil do Brazílie několik dalších expedic s cílem brouka chytit“. V řece Rio Negro však lovil pouze utopené jedince. Živého brouka viděli vědci až v roce 1958, což spolu se zjištěním, že samce láká silný zdroj světla, vedlo k masivnímu nárůstu odchycených jedinců a opadu „titání horečky“.

DOHADY

Ač je to těžko k uvěření, až do dnešního dne neexistuje doložitelný záznam o nálezu jeho larvy. A ta musí, dle některých odhadů, dorůstat až k 30 centimetrům! Larvy pravděpodobně žijí, stejně jako larvy příbuzných druhů pilun (Prioninae je podčeleď tesaříkovitých brouků, mezi které titan patří), zahrabány v zemi.

Dospělec už potravu nepřijímá a žije krátce, asi měsíc. Během svého života má za úkol najít samičku a spářit se s ní. Přestože dospělci nepřijímají potravu, jsou vybaveni velice silnými a mohutnými kusadly, která používají samci k boji o samice. Velice často lze pozorovat jedince s prokousnutými krovkami, chybějící nohou nebo tykadlem, či dokonce uštípnutým kusadlem, což jsou doklady těchto

soubojů. Po kopulaci, která stejně jako souboje probíhá nejspíš v korunách stromů, samice hledá vhodný substrát ke kladení vajec. Nevíme, kam samice vajíčka klade, kolik jich klade, co je živnou dřevinou larev, kolik roků trvá vývoj ani na jak velkou vzdálenost jsou samci schopni feromon zachytit.

Titani jsou poměrně hojní brouci a nevztahuje se na ně žádný stupeň ohrožení. Vyskytují se v období dešťů (prosinec až únor) po celé Amazonii. Brouk je aktivní po půlnoci a létá až do úsvitu. V té době je možné jej za pomoci silného zdroje světla přilákat. Světlo však vábí pouze samce, kteří v noci aktivně cestují za samičí. Spářit samici je tedy velice vzácné a povede se to jen jednou za čas během dne, když běží přes cestu a pravděpodobně hledá místo ke kladení (ve Francouzské Guyaně ji domorodci najdou přibližně jednou za rok).

MÝTY A FAKTA

I v dnešní době koluje o titanovi spousta polopравd a mýtů, které bych rád poopravil:

● **Velikost.** Nejmenší doložený titan měří 7,4 cm a je uložen v místním muzeu v Cacaui,

RNDr. JIŘÍ HODEČEK, Ph.D.,

(*1986) vystudoval biologii na Ostravské univerzitě. Působí jako výzkumný pracovník na Karlově univerzitě, kde se zabývá opylovacími aktivitami afrického tropického hmyzu.

1. *Titanus giganteus*, živý brouk, detail hlavy, Francouzská Guyana.
2. *Titanus giganteus* s připevněnou vysílačkou.
3. Krabice s titany v místním muzeu v Cacaui s nejmenším titanem světa o délce 7,4 cm.
4. *Titanus giganteus*, živý brouk, Francouzská Guyana.

vesnici ve Francouzské Guyaně. Největší měří 16,7 cm a je uložen v Pařížském muzeu. Často koluje fáma o brouku velkém 22 cm (Vesmír 80, 378, 2001/7), která je nepravdivá. Takovou délku by mohl dosahovat pouze s dopředu nataženými tykadly... Průměrná velikost, kterou jsme s Jiřím Pirklem naměřili u 102 titanů během let 2004–2018, je 12,9 cm.

● **Letuschopnost.** Vzhledem k velikosti se často soudí na neohrabanost v létání. Mnohdy se setkávám s názorem, že brouk neumí aktivně létat a pouze plachtí dolů poté, co vyleze na strom. To není pravda. Titan je velice dobrý letec a při hledání samice v noci překračuje velmi pravděpodobně obrovské vzdálenosti. V roce 2017 jsme ve Francouzské Guyaně sledovali titana pomocí systému ATS a malých transponderů VHF připevněných na něm. Samec byl schopen

velice rychle vylézt do korun stromů, kde se během 15 minut ztratil z dosahu vysílaček (k tomuto došlo opakovaně, přičemž dosah antény byl zhruba 300–500 m).

● **Četnost.** Titan není vzácný brouk. V průběhu dvou měsíců, kdy jsou dospělci aktivní, ho lze pravidelně lákat na světlo. Někteří „broučkaři“ si však myslí, že chytit titana je se správným vybavením jednoduchá záležitost. Nic nemůže být dále od pravdy.

● **Další druhy** rodu *Titanus*. Ojedinelé se lze dočíst o jiných druzích popsaných v rodu *Titanus* (např. *Titanus mundus* - Vesmír 80, 378, 2001/7). Momentálně je v rodu *Titanus* platně popsán pouze jediný druh, a to *Titanus giganteus*. Žádný jiný druh v tomto rodu neexistuje. Výše zmíněný druh *Titanus mundus* je neplatný popis Blackweldera z r. 1946 a jedná se o tesaříka rodu *Braderochus*. ●